

**Prof. dr Duško Vejnović, redovni profesor Univerziteta u Banjoj Luci,
predsjednik Evropskog defendologija centra, Banja Luka, glavni i odgovorni
urednik časopisa *Defendologija* i *Sociološki diskurs***

SPORT, MEDIJI I RAZLIČITI IZAZOVI

Sport je postao najmasovnija ljudska djelatnost u kojoj čovjek dobrovoljnom aktivnošću održava zdravo tijelo i zdrav duh. Vremenom sport od tjelesne aktivnosti prelazi u takmičarski sport. U toku takmičenja pobjednicima se dodjeljuju sportska priznanja u vidu medalja, trofeja i sl. Uloga sporta nije samo fizička aktivnost već i kulturna, društvena uloga. Pojedinci u sportu mogu učestvovati kao igrači ili kao navijači tj. publika. Prednosti sporta ima jako dosta što se tiče kulture, odlazeći na takmičenja u drugu zemlju upoznaju se njihove kulture, upoznajemo nešto novo iz bliza. Publika je takođe uključena u sve to, ukoliko ima onih koji istinski vole sport i zaista vjeruju u svoje ekipe, takođe će ići da pružaju podršku igračima. Kao što smo na primjer to mogli sada vidjeti kada se igralo svjetsko prvenstvo, koliko je publike i navijača bilo da podrže svoju zemlju, svoje igrače, aktere. Sa pojavom novinarstva javlja se masovna komunikacija. Nakon novina uslijedili su radio, televizija i na kraju internet. Zahvaljujući svemu ovom mediji se neprestano razvijaju. Poznato je da u današnjici više od 50% svog slobodnog vremena ljudi provedu na telefonima, prateći medije. U ljudima se javlja potreba da budu informisani o svemu, što je jako važno za sport jer tako je publici olakšalo da budu u toku neke utakmice, na koju nisu imali načina da odu. Novinarstvo je zanimanje koje se bavi prikupljanjem i obradom podataka koji kasnije budu iznešeni u javnost. Oni obavještavaju publiku o svim događajima. Nekad su se ljudi bavili sportom zbog sebe, danas je to sve više radi prestiža, slave, novca. Kada nije bilo medija i ljudi nisu bili toliko informisani, pojedinci koji su se bavili sportom bavili su se zbog ljubavi prema tome, jer im je to bio hobi, ne možemo reći da ni danas to ljudi ne rade iz ljubavi, ali da ima uticaja medijska pažnja, to je veoma tačno. Sport je uspio da pronađe svoje mjesto u svim aspektima javne komunikacije. Mediji u kojima se javlja su novine, radio, TV i internet. Osim u specijalizovanim sportskim časopisima, sport je pronašao svoje mjesto u dnevnim, sedmičnim i u ostalim novinama. Uticaj medija na sport i sporta na medije je uzajaman. Od same pojave sporta, mediji su postali njegov sastavni dio isto kao što je sport bio sastavni dio njihovih sadržaja. Sociolozi sporta ističu kako je televizija odigrala ključnu ulogu u rastu zarade u sportu, a najviše u fudbalu. Novac od televizijskih prava postaje vrlo

važan izvor prihoda za fudbalske klubove. Naravno, mediji prate i ostale sportove, ali u dosta manjoj mjeri nego što fudbal prate, jer većina i publike smatra da je fudbal kao masovni sport najzanimljiviji za gledanje. Televizija u značajnoj mjeri utiče i na termine održavanja utakmica. Brojni sociolozi pišu negativno o utjecaju medija na sport, ali ipak ima i pozitivnih stvari koje mediji doprinose sportu. Jedna od tih stvari što milioni ljudi može da vidi, čuje, prati sportski događaj iako nisu prisutni lično tom događaju. Sport pronalazi kao što već rekoh važno mjesto u novinama, radiju, televizoru. Fudbal, košarka i tenis su među najgledanijim sportovima u odnosu na neke druge poput gimnastike, veslanjem i sl. Što je jedna od negativnih strana medija jer ne pružaju puno prilika da se iskažu i ti sportovi. Mada sve je to uvezano i sa novcem i primanjem koji imaju sportski klubovi, ko ima novac ima i veću medijsku pratnju. Tako su npr. Svjetsko fudbalsko prvenstvo i Olimpijske igre, a u Evropskim okvirima Evropska prvenstva u fudbalu, rukometu visoko profitabilna takmičenja. Ljudi vole čitati o poznatim zvijezdama, o svojim omiljenim sportistima zbog toga je ovaj kriterijum veoma važan za sportsko novinarstvo. Sa dolaskom modernijeg načina prenosa informacija štampa je malo ugrožena. Novine bi se trebale prilagođavati novom vremenu, novim izazovima konkurencije. Uspješno uspijevaju da ostanu na tržištu, a najčešći kupci tih istih novina jesu stariji ljudi koji ne žele da preko telefona nešto pročitaju nego sa papira, klasično, tradicionalno, ostala je navika. Prvi radijski prenos fudbalske utakmice organizovali su Česi 1926. Radio Beograd je prvi radijski prenos organizovao 1929. godine između BSK-a i Jugoslavije. Sa pojavom televizije mnogi su mislili da je radio prošlost mada i uprkos tome radio je uspio da sačuva svoju slušanost. Sport je u medijima doživio procvat sa pojavom televizije. Dok su na radiju mogli samo da slušaju i tako stvaraju sliku u glavi o utakmici, sa pojavom televizora su mogli da budu skroz u toku i da gledaju tok radnje, utakmice, predstave, takmičenja. Uvedeni su danas i kanali koji samo prate sport na televizoru prikazujući utakmice iz regiona, svijeta. Pored toga sport ima i svoje vrijeme koje se prikazuje na dnevniku, gdje se pregledava sportska aktivnost nekog od naših klubova, imaju posebne gostujuće emisije gdje gostuje neki od najboljih igrača ili kapiten ekipe. Internet je kao medij razvijen 1969. godine u Pentagonu. Prednosti interneta ima mnogo, neke od njih su brzina izlaska novih objava, novih informacija, detaljniji pristup nego kod radija i televizora, mogućnost selekcije vijesti i slično. Prostor u medijima sve češće zauzimaju transferi sportaša, ponajviše fudbalera, ali i drugih sportaša. Transferi fudbalera danas iznose i po deset miliona eura, pri čemu sam sport često ostaje po strani, odnosno manje važan. Sport će sa svojim pravilima, zvijezdama, navijačima, himnama i drugim obilježjima u još većoj mjeri zauzimati prostor u medijima. Mediji

u znatnoj mjeri utiču na širenje nacionalizma, kako u pozitivnoj mjeri, tako u negativnoj mjeri. U pozitivnoj mjeri se teži jednakosti između nacije i sporta, a u negativnoj mjeri teži se eksponiranju svoje nacije, a omaložavanju druge. Huliganizam u fudbalu je veoma medijski pokriven. U fudbalu se vrti ogroman novac, te nikome ko na taj način zarađuje novac nije u interesu da gubi pare od ulaznica na huligane. Novac od ulaznica se gubi jer mnogo običnih ljudi ne dolazi na stadione u strahu da i oni ne dobiju svoju nezasluženu porciju batina radi sve češćeg nasilja na takmičenjima i utakmicama. Odavno su se uzrocima nasilja počeli smatrati životni uslovi mladih, nezaposlenost, loš status u društvu, siromaštvo itd. Stadioni su prikladno mjesto da se iskaže svaka vrsta nezadovoljstva, da se iskaže stanje u društvu i društveni odnos. Sukobi na utakmicama budu uživo preneseni u toku utakmice, milioni ljudi to uspiju da uprate, ali čak i ako ne uspiju da uprate sve to preko televizora, to bude izbačeno na nekoliko portala na internetu. Tako oni koji nisu bili u stanju da gledaju utakmicu kasnije imaju priliku da pročitaju na portalima raznih kanala sve o utakmici. Mediji su toliko doprinijeli sportu, tačnije navijačima, publici, koji nisu u mogućnosti da odu uživo na utakmicu, imaju takav televizijski prikaz sve uz komentatora koji učini da se gledaoci osjećaju kao da su tamo. Gledajući kod kuće, ili u nekom kafiću, prate utakmicu sa sličnim doživljajem kao da su na stadionu među ostalim vatrenim navijačima. Mediji su doprinijeli da sport postane zanimljiviji, privlačniji izazovniji...

